

re til, at Samfundet, Menneskeheden, traf sit Valg; den vilde aldrig foretrække Kvinder til et Arbejde, som Manden kunde gøre bedre, siger han; den vil finde ejendommelige Omraader for Kvinden, hvor hendes Arbejde vil være lige saa værdifuldt for Samfundet, som den bedste Mands paa hans eget Omraade. Dette er ogsaa min faste Tro, hvis jeg overhovedet nærer nogen Tro, at det maa blive saaledes, men saavidt jeg kan se, er det endnu ikke blevet saaledes. Stuart Mill har i sin Konstruktion overset en Mulighed, som var nærliggende, og som straks meldte sig, nemlig den, at man i store Mængder vilde foretrække Kvinder til mandlig Gerning, selv om de forrettede den ringere, fordi de kunde gøre det billigere. Den store Nationaløkonom har ikke draget dette Moment ind med, og det er dog en af de allervigtigste Faktorer i hele den store Kappestrid som nu staar mellem Mand og Kvinde. Om denne vil jeg nu slet ikke udtale mig i det enkelte, det vil der ikke blive Tid til, og det ligger jo ogsaa udenfor mit Omraade. Den sure Protest fra Mændenes Side, fordi Kvinderne trænger ind paa deres Omraader, er ganske uberettiget, naar man ser den udelukkende fra Mændenes Synspunkt. Ordet »Konkurrence« lader sig aldeles ikke anvende, vi har alle den samme Ret til Lykke og Liv, Mad og Drikke, vi maa alle sammen se at finde vor Vej, og læg Mærke til en Ting, Kvinder, et vigtigt Vaaben mod al denne Tale er det, at naar Kvinderne trænger ind paa disse mandlige Baner, er det, fordi Mændene selv har berøvet dem deres Arbejde fra gamle Tider, det er nemlig Mænd og ikke Kvinder, der har gjort alle Opfindelser, og det er Opfindelserne, der har ført til Mekanik og Teknik og Fabriksdrift af alle Arter, som har berøvet Kvinderne deres Arbejde; det er Mændene, som har hittet paa Céntrifuger og Andelsmejerier, og afskaffet Malkepigen og alt det kvindelige Arbejde, som hørte dertil; det er derfor rimeligt nok, at Kvinderne kommer og siger: Maa vi saa bede om en Part af eders Arbejde, thi I har gjort os brødløse, og I har gjort os arbejdsløse. I denne Konkurrence maa man give Kvinderne akkurat saa fuld en Ret som Mændene; men det fortvivlede ved hele Situationen er, at der er denne Konkurrence, at der er dette Kapløb om de samme

Virksomheder, hvad der nationaløkonomisk set blot fører til, at alle Virksomheder betaler sig slettere og slettere. Der er ogsaa en lille økonomisk Omstændighed, som jeg vil gøre opmærksom paa med Hensyn til Kvinders Opdragelse og Skolegang, og jeg kan tale kort derom; jeg saa til min Trøst — thi jeg forstaar mig jo ikke paa den Slags Ting — at vor udmærkede Nationaløkonom Marcus Rubin i sine nys udkomne Erindringer nævnede det samme Punkt som noget, han var begyndt at tænke paa. En Fader i almindelige Embeds eller mindre borgerlige Kaar har en flink Datter eller maaske to foruden en tre Sønner, og disse Døtre vil studere. Medens en saadan Mand tidligere kun havde den Byrde at skulle sætte sine Sønner til Studiet, maa han nu finde sig i ogsaa at sætte Pigebørnene dertil, hvorfor ikke? Hun har Lyst dertil, hun har Anlæg dertil, det gaar hende godt i Skolen, og desuden, hvis hun ikke skulde blive gift, kan de Kundskaber, hun saaledes erhverver sig, komme hende til Gode, og saa studerer hun; hun bliver Student, det nærmer sig Eksamen, hun faar maaske Eksamen, og saa bliver hun forlovet og gift, og saa tænker hun ikke mere paa den Historie, men saa har det kostet Faderen 8000 Kr., og endda har han maattet betale 4000 Kr. i Udstyr, medens Drengene kun kostede 8000 Kr. Der er her en meget vanskelig Omstændighed, selv om man vil betragte det som en indbetalt Livsassurancepræmie for hendes kommende Virksomhed, hvis hun ikke bliver gift eller bliver Enke eller bliver fraskilt, men man maa indrømme, at det er en dyr Præmie, især hvis hun har sat Helbredet til undervejs. Men lad os forlade dette økonomiske Spørgsmaal, der er saa overordentlig vanskeligt, og se at komme til det Problem, som maa stilles i Fremtiden, naar vi en Gang er ude over den ulyksalige Periode, hvori vi i Øjeblikket befinder os, hvor man hverken ved ud eller ind, og hvor man teoretisk er i skæve Baner og hverken økonomisk eller praktisk ved, hvad man vil gøre. Som Kvindesagen nu staar, er det altsaa en bydende Nødvendighed, at et meget stort Antal Kvinder bliver udstyret til Selverhverv, og det synes at være nødvendigt, at hun paa næsten alle Omraader faar Adgang til et saadant Erhverv. Dette sidste vil jeg først tale om. Det synes at være nød-

vendigt, men er det fuldstændig nødvendigt? Den Periode, som vi har levet i, har været den fri Konkurrences og den absolute Intellektualismes; man har haabet paa, at naar alle Kræfter fik frit Spil, vilde alting finde sit rette Leje. Jeg har Indtrykket af, at dette foreløbig ikke er Tilfældet. Jeg har Indtrykket af et uhyre Spild af Menneskekraft og af økonomisk Kraft, som bestandig bliver værre, jo mere man slipper alle disse Kræfter løs, et Spild af Kvindeskraft til at begynde med, fordi tallose Kvinder aldeles ikke kommer til at bruge deres Kraft som Kvinde. Hun bliver, som jeg sagde, bøjet ind under dette at skulle tage en mandlig Virksomhed op; allerede under Forberedelserne styrter en stor Mængde af dem, under selve Arbejdet segner mangfoldige, maa hive sig igennem med Sanatorie- og med Lægehjælp, med en udtamt enerveret Organisme, som ganske sikkert hos de allerfleste bereder saa mange Vanskeligheder og saa mange Smerter, at Lykkefølelsen hos disse enkelte Mennesker er overmaade ringe, maaske lige saa ringe som den var hos disse ugifte Kvinder, der sad hen og ikke var til noget i gamle Tider, — men ikke blot et Spild af Kvindeskraft, et Spild af Menneskekraft i Almindelighed, fordi der kunde komme noget helt andet ud af det, dersom man ordnede disse Forhold saaledes, at hver fik det at gøre, som han bedst kan. (Fortsættes.)

Naar Foredraget i næste Nummer er sluttet, vil vi gerne optage Indlæg i Anledning af de i dette fremsatte Synspunkter. Red.

Fra Tyskland.

De 3 K'er.

Som bekendt har den tyske Kejser udtalt, at Kvindernes Virkefelt burde indskrænkes til de tre K'er: »Kinder, Kirche, Küche« (Børn, Kirke, Køkken). Det synes, som om man i den tyske Rigsdag begynder at nærme en anden Opfattelse.

Den 13. Januar d. A. blev nemlig det Forslag om Kvindevalgretten drøftet, som ogsaa stilledes i 1908 og den Gang bortlagdes uden Diskussion. Det maa derfor betragtes som et Fremskridt, naar Rigsdagen har beskæftiget sig indgaaende med det i Aar.

Fra Centrum hævdede man, at det vilde være urigtigt at overse Kvindernes Krav og derved maaske tvinge